

MORA

KOMMUNAL VA-PLAN VATTEN OCH AVLOPPSPOLICY REMISSVERSION 2014-11-24

Dokumentbeskrivningar

Policy

En policy ska ange viljeinriktningen för ett specifikt område. Den ska vara vägledande för beslut och styrning. En policy som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt ska beslutas av kommunfullmäktige och i övrigt av kommunstyrelsen. En policy gäller tills vidare och bör därför revideras vart fjärde år och följa mandatperioden.

Program och planer

Ett program anger långsiktiga avsikter i en fråga av större vikt. Ett program är mer beskrivande än en policy och mer övergripande än en plan. Om program ska gälla för hela kommunen ska den antas av kommunfullmäktige.

En plan eller handlingsplan innehåller åtgärder som ska vidtas inom ett särskilt område och syftar till att förverkliga exempelvis mål, policy, lagar mm. En handlingsplan är mer konkret och specifik än en plan och innehåller exempelvis ansvar. De bör revideras vart fjärde år och följa mandatperioden

Föreskrifter

Regeringen har i förordningar gett kommunerna rätt att utfärda lokala föreskrifter med mer detaljerade bestämmelser än i förordning.

Riktlinjer och rutinbeskrivningar

En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga ska hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera.

Reglemente

Kommunfullmäktige beslutar hur kommunen ska organiseras och vilka nämnder som skall finnas och hur de skall vara sammansatta. Det är obligatoriskt för kommunfullmäktige att utfärda reglementen för nämnderna. Reglementen är ett regelverk om nämndernas arbetsformer och har till uppgift dels att klargöra befogenhetsfördelningen mellan de olika nämnderna. Kommunfullmäktige beslutar också om sitt eget reglemente s.k. arbetsordning samt revisionens.

Bolagsordning och ägardirektiv

För de kommunala bolagen motsvaras reglementena av bolagsordning och ägardirektiv. Dessa kommunala aktiebolag ska följa såväl aktiebolagslagen som delar av kommunallagen.

Stadgar

Ett äldre begrepp för riktlinjer är stadgar, vilka antas av fullmäktige. Stadgar används mest i formen av regler för hur en förening eller stiftelse ska arbeta.

Taxor och avgifter

Kommunen har så kallad avgiftsmakt det vill säga befogenhet att ta ut avgifter av enskilda som ersättning antingen för kommunala prestationer eller för rätten att nyttja allmänna platser och inrättningar. Avgift som är privaträttsliga och är grundade på frivilliga avtal kallas avgifter. Avgifter som är offentligrättsliga det vill säga påtvingad prestation med stöd av bestämmelser i en allmän författning kallas taxor. Taxor och avgifter beslutas av fullmäktige.

Arvoden och andra kommunala stöd

Fullmäktige får besluta att förtroendevalda i skäligen omfattning får ersättning för sitt uppdrag och därtill uppkomna omkostnader.

Kommunen har möjlighet att ge olika stöd exempelvis till föreningar.

Kommunal VA-plan, Vatten- och avloppspolicy remissversion

Fastställd

Reviderad

Produktion

Dnr

Dokument

Kommunledningskontoret

2014/434 101

Winess, KS

Innehållsförteckning

A Inledning.....	4
Samhällsutveckling.....	4
Allmän VA försörjning	5
Områden utanför allmänt verksamhetsområde.....	5
B Målsättningar	6
Övergripande mål	6
Allmän VA försörjning (inom verksamhetsområden).....	7
Områden utanför allmänt verksamhetsområde.....	7
C Prioritering utbyggnad allmän VA-anläggning	8
Principer	8
D Kommunikation.....	8

A Inledning

Avsnitt B-D i detta dokument innehåller vatten- och avloppspolicy (VA-policy) för Mora kommun. I VA-policyn anges övergripande mål för VA-försörjningen med riktlinjer för dess utveckling. Målet med VA-policyn är att skapa förutsättningar för att prioritera insatser för att uppnå en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna.

VA-policyn är styrande för kommande VA-plan och båda dokumenten är en viktig del i kommunens översiktsplanering. VA-policyn bör därmed bli ett dokument som fastställs av kommunfullmäktige. VA-policyn har tagits fram med utgångspunkt i VA-översikt och genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. Aktualiseringsförklaring eller revidering av VA-policyn bör ske vart fjärde år.

Utgångspunkten i VA-policyn är även de lagkrav som gäller inom VA-försörjningen, exempelvis Miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster, plan- och bygglagen, vattendirektivet och olika förordningar och föreskrifter (ex dricksvatten). Det finns också olika nationella och regionala miljömål som ska beaktas liksom lokala mål och visioner.

Samhällsutveckling

Mora kommun arbetar för ett hållbart och tryggt samhälle där gemenskap, företagande och hälsa är viktigt liksom att vara en knutpunkt och motor i regionen – en regionstad. I första hand associeras Mora med livskvalitet med en modern livsstil i en genuin miljö där människor kombinerar en yrkeskarriär med ett aktivt, hälsosamt och innehållsrikt liv. Många arrangemang med fysisk aktivitet kännetecknar Mora och det präglar även företagandet och omvärldens bild av Mora. Det innebär också att det från tid till annan är ett varierande antal människor i kommunen vilket ställer särskilda krav på VA-försörjningen.

De attraktiva byarna i närheten av Mora tätort har en positiv samhällsutveckling med ökade behov av kommunikationer och service som följd, inklusive utbyggd VA-försörjning. Moras huvudvattenförsörjning av vatten och avlopp (Risets vattentäkt och Solvikens avloppsverk) med tillhörande nät är särskilt viktiga för att säkerställa en god funktion utifrån dessa förutsättningar.

Mora kommun ska sträva efter att vara en föregångskommun vad gäller hållbara lösningar och aktivt utreda möjligheter att genom användande av ny teknik minska belastning på miljö samtidigt som ekonomiska effekter av krav och utrustning hålls på en låg nivå och negativa sociala effekter undviks.

Klimatpåverkan är en ökande faktor att ta hänsyn till vilket ställer särskilda krav på analys och åtgärder i främst Mora tätort, exempelvis kopplat till dagvattenhantering.

Samverkan med närliggande kommuner är viktig i gränsen mot Orsa samt Älvdalen. Det finns planer på fortsatt utbyggnad mellan Orsa och Mora.

Nuvarande ÖP är från 2006. Fördjupad översiktsplan Mora tätort är under upprättande. Ett tematiskt tillägg till ÖP för Landsbygdsutveckling I Strandnära lägen (LIS) har varit ute på samråd och förväntas antas under 2014.

Nu kända viktigare exploateringsområden är

- Noret Norra (området är stort och det kan få konsekvenser i framtida samhällsutveckling exempelvis för utvecklingen mot Orsa)
- Norra Kråkberg (kräver storskaliga lösningar med beaktande av närliggande områden, kapaciteteter mm)
- Örjastäppan (främst i dagvattenhanteringen)
- Morkarlby (Canadaområdet)
- Färnäs – Moraklockan (industrimark)
- Gesundaberget (om det kommer till stånd kan det få konsekvenser för VA lösningen i området, Ryssa, Sollerön, Gesunda, etc).
- Södra Hindriksheden.

Allmän VA försörjning

Den allmänna VA-anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA-standard. Moras allmänna VA-försörjning sker via åtta vattenverk och nio avloppsverk samt ca 80 mil VA-ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 1,2 Mm³/år och energiförbrukningen uppgår till ca 3 800 MWh/år.

Lagen anger också i vilka fall allmän VA-utbyggnad ska ske och detta är fallet om det i samlad bebyggelse krävs ur miljö – eller hälsoskäl. I VA-planen ska områden som kan komma att omfattas av dessa krav identifieras.

I Mora bedöms de främsta utmaningarna inom den allmänna anläggningen vara följande;

- Skydd av Älvdalsåsen, som är kommunens viktigaste vattentillgång för dricksvatten. Det finns ett äldre beslutat skyddsområde för Risets vattentäkt som skyddar närmast vattentäkten. Utredning pågår att avgränsa ett yttre skyddsområde som kan få konsekvenser med begränsningar i markanvändningen i det området.
- Optimera avloppsvattenrening. Utredning pågår om att centralisera avloppsvattenrening till Solviken. Konsekvenser kommer att belysas i samband med Ryssaärendet.
- Hantera ökade behov av reinvesteringar i ledningsnät och anläggningar.
- Minimera energianvändning och användningen av fossila bränslen.
- Skapa kretsloppsanpassning av näringsämnen i slam och avlopp. Utredning behöver göras för att finna en långsiktig strategi för hantering och avsättning av slam. Alternativa tekniska lösningar ska utvärderas. Inväntar tydligare förutsättningar i regelverk och avsättningsfrågor. Det kan krävas särskilda ställningstaganden vid överföring av avloppsvatten till Solviken, exempelvis från Öna (industri) och Sollerön som har naturligt kadmiumhaltiga jordarter. En särskilt komplicerad fråga.
- Förebygga och skapa beredskap för ökad klimatpåverkan, särskilt i Mora tätort.
- Dagvattenstrategi och recipientanalys bör utredas liksom behov av bildande av verksamhetsområden för dagvatten. Nuvarande verksamhetsområden innefattar avlopp som inkluderar både spillvatten och dagvatten. Ytavrinningsmodell bör tas fram över Mora tätort som utgör underlag för dagvattenhantering (hantera klimatförändringar, påverkar planläggning, etc).

Områden utanför allmänt verksamhetsområde

I Mora kommun har ca 12 % av invånarna enskild VA-försörjning, i vissa fall samfällda lösningar.

I Mora bedöms de främsta utmaningarna utanför den allmänna anläggningen vara följande;

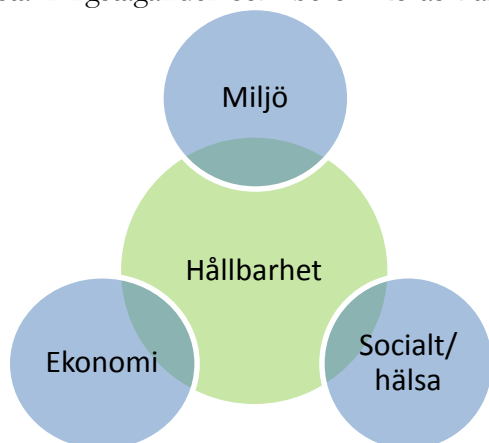
- Det finns ett antal byar som har många äldre avloppslösningar kombinerat med enskilda vattentäkter. Det finns också några byar som har gemensam eller allmän vattenförsörjning men äldre enskilda avlopp. Sannolikt låg standard på många enskilda avlopp som kan medföra krav på upprustning eller nya avlopp.
- I en del områden föreligger ett högt utvecklingstryck på standardhöjning i fritidshus och/eller nybyggnation.
- Viktigare omvandlingsområden är Norra Kråkbergsstranden, Nusnäs och Isunda.
- I Ryssa ska verksamhetsområde bildas senast 2015-04-30 och vara utbyggt senast 2017-12-30. Detta är en stor utmaning som kommer att kräva såväl kort- och långsiktiga ställningstaganden som omfattar områdena kring Ryssa.
- Det finns områden i kommunen som har svåra mark- och grundvattenförhållanden som innebär svårigheter att inrätta enskilda vatten- och avloppsanläggningar.
- Planering och utbyggnad av LIS områden kan medföra utmaningar med försörjning av vatten och avlopp då dessa områden kan vara geografiskt avlägsna från annan samlad bebyggelse och förhållanden att ordna vatten och avlopp kan vara mer besvärliga än normalt. Mora kommuns LIS plan väntas vara klar 2014.

B Målsättningar

Övergripande mål

De övergripande målen med Moras VA-försörjning ska vara följande;

- Skydd av vattenresurser prioriteras mycket högt.
- Alla medborgare har en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna. Med hållbar avses i detta fall aspekter utifrån miljö, ekonomi och socialt (hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc). Alla tre delar måste beaktas vid olika beslut och ställningstaganden som berör Moras framtida VA-försörjning.

- VA-försörjningen bidrar till en positiv samhällsutveckling av kommunen och regionen och den ska stödja kommunens fysiska planering och övergripande mål.
- Alla medborgare har ett ansvar för att handskas varsamt med resurser och för att skapa ett hållbart samhälle och medborgare ska ges möjlighet att vara delaktiga i den lokala samhällsutvecklingen.
- Kommunen ska ha respekt för medborgarnas förutsättningar, och tillhandahålla information och föra tidig dialog om förändringar.
- Skapa ett arbetssätt som etablerar en kontinuerlig förvaltningsövergripande VA-planering.

Allmän VA försörjning (inom verksamhetsområden)

I Mora bedöms följande mål vara styrande inom allmänt verksamhetsområde;

- Upprätthålla god kvalitet på de allmänna VA-anläggningarna och reinvesteringar ska i första hand prioriteras utifrån nyttan för hållbarhet.
- Skydd av viktigare vattentäkter ska prioriteras mycket högt och skyddsarbetet ska även ske proaktivt (vara vaksam på miljögifter, etc).
- Hushållning med energi och naturresurser ska prioriteras, följas upp och återrapporteras till politiker och allmänhet.
- Behov av klimatanpassning ska utredas och vid behov prioriteras.
- Dag- och dränvatten ska i möjligaste mån separeras från spillvatten. Där dagvatten riskerar miljön i betydande omfattning ska åtgärder för detta prioriteras.

Områden utanför allmänt verksamhetsområde

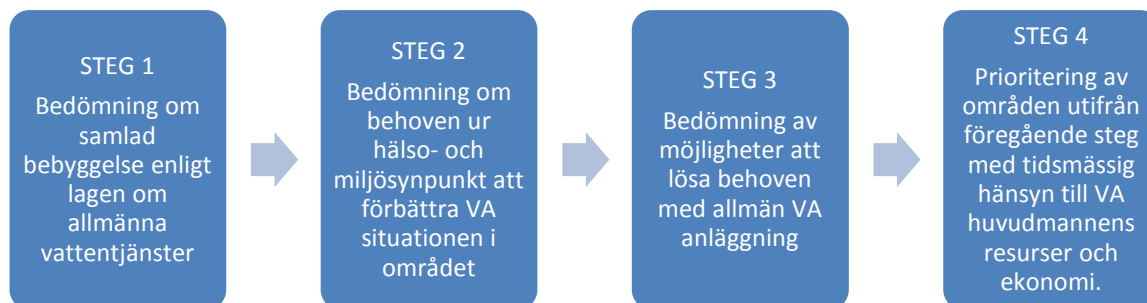
I Mora bedöms följande mål vara styrande inom områden utanför allmänt verksamhetsområde;

- Enskild och gemensam VA-försörjning ska uppfylla gällande krav och fastighetsägare och föreningar ska ta ansvar för sina anläggningars påverkan på omgivande miljö.
- Prioritera miljönämndens tillsynsarbete (Miljöbalken) till de områden som inte avses byggas ut med allmänt VA eller som avses byggas ut men där väntetiden för utbyggnad är mer än 10 år.
- Årlig tillsyn på minst fem procent av de enskilda avloppen.
- Kommunen ska i samråd berörda medborgare verka för att meddela lokala föreskrifter för skydd av större enskilda vattentäkter (40§ FMH).
- Kretsloppslösningar ska vara möjliga om det inte medför betydande risk för hälsa eller miljö.
- Finns betydande synergier med storskaliga lösningar ska detta beaktas särskilt i prioriteringar.
- Vid anslutning av nya fastigheter till allmän VA-anläggning ska full kostnadstäckning via taxa eftersträvas.
- Om utbyggnad av allmän VA-anläggning prioriteras kan bristfällig anläggning föreläggas med krav i väntan på allmän utbyggnad. Insatsen ska vara skälig och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd till enskilda avlopp kan förenas med villkor med tidsbegränsning för drift eller krav att ansluta sig till allmän anläggning när förutsättningar finns.

C Prioritering utbyggnad allmän VA-anläggning

Principer

Principen för utbyggnad föreslås enligt följande;

I **steg 1** bedöms om begreppet samlad bebyggelse enligt lagen om allmänna vattentjänster §6 gäller för bebyggelseområden utanför allmän VA-anläggning. Indelningen föreslås ske i tre nivåer, *tydlig bedömning, mindre tydlig samt ej tydlig bedömning* om samlad bebyggelse. I bedömningen föreslås omfattning och samhällsutveckling ligga till grund för bedömningen.

I **steg 2** bedöms om områdenas behov av VA-försörjning utifrån hälso- och miljöaspekter i tre nivåer, *mycket stort behov, ganska stort behov och litet behov*. För dricksvatten kvalitets- och kvantitetsbedömningar och för avlopp kan det avse risk påverkan vattentäkter, yt- och grundvatten samt allmänna badplatser.

I **steg 3** bedöms möjligheterna att ordna allmän VA-försörjning för varje område i tre nivåer, *mycket goda möjligheter, ganska goda möjligheter eller dåliga möjligheter* utifrån kriterier för hållbarhet samt naturgivna förutsättningar (möjligheter att anordna lokala VA-lösningar).

I **steg 4** sker en prioritering VA-utbyggnad utifrån kriterier för samlas bebyggelse samt behov och möjligheter för varje område. De övergripande målen tillsammans med mål för allmän och utanför allmän anläggning ska vägas in i en sammanvägd helhetsbedömning.

Områdena delas in i följande delar;

Rött: Högsta prioritet, planerad utbyggnad inom 7 år

Gult: Hög prioritet, planerad utbyggnad 7-15 år

Grönt: Låg prioritet, utbyggnad > 15 år

Vitt: Enskild VA försörjning

I bedömningen av indelningen i områden ska ekonomi och resurser beaktas särskilt så att VA-huvudmannen (Mora Vatten och NODAVA) kan genomföra VA-utbyggnad med tillgängliga resurser och med god ekonomi, vilket också beror på nivå på anläggningstaxa.

Bedömningsgrunderna för nivåer i steg 1-3 samt steg 4 sker i samband med framtagande av VA-planen.

D Kommunikation

Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjning ska präglas av god framförhållning i kommunikation med medborgare. Det ska tas fram en kommunikationsplan under planperioden som syftar till att säkerställa kommunikation inom kommunen och med kommunens fastighetsägare. Berörda kommunala nämnder, styrelser och bolag ska se över sina styrdokument så att de överensstämmer med denna VA-policy.

Samråd med länsstyrelsen ska ske efter behov och i tillämplig omfattning samordnas med Orsa kommun.